Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Melakhim]

[Sefer Melakhim]

Shelomoh ben Yitsḥaḳ

5565 [1804/1805]

טי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9667

Visual Library

יט (א) וַיַּגֵּד אַחְאָב לְאִיזֶבֶל
אֵת כׇּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֵלִיָּהוּ
וְאֵת כׇּל־אֲשֶׁר הָרַג אֶת כׇּל־
הַנְּבִיאִים בֶּחָרֶב׃ (ב) וַתִּשְׁלַח
אִיזֶבֶל מַלְאָךְ אֶל־אֵלִיָּהוּ לֵאמֹר
כֹּה־יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן
כִּי־כָעֵת מָחָר אָשִׂים אֶת־נַפְשְׁךָ
כְּנֶפֶשׁ אַחַד מֵהֶם׃ (ג) וַיַּרְא
וַיָּקׇם וַיֵּלֶךְ אֶל־נַפְשׁוֹ וַיָּבֹא בְּאֵר
שֶׁבַע אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּנַּח אֶת־
נַעֲרוֹ שָׁם׃ (ד) וְהוּא־הָלַךְ
בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב
תַּחַת רֹתֶם אֶחָת וַיִּשְׁאַל אֶת־
נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר ׀ רַב עַתָּה
יְהוָה קַח נַפְשִׁי כִּי־לֹא־טוֹב אָנֹכִי
מֵאֲבֹתָי׃ (ה) וַיִּשְׁכַּב וַיִּישַׁן תַּחַת
רֹתֶם אֶחָד וְהִנֵּה־זֶה מַלְאָךְ
נֹגֵעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֱכוֹל׃
(ו) וַיַּבֵּט וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֻגַת

יט (א) אחאב ערצעהלטע נון דער איזבל אללעס וואס אליהו טהאט, אונד וויא ער אללע פראפעטען מיט דעם שווערדע היניריכטעטע. (ב) דא שיקטע איזבל איינען באטען אן אליהו, אונד ליס איהם זאגען: דיא געטטער שטראפען מיך עוויג, ווען איך מארגען אום דיזע צייט ניכט מיט דיינעם לעבען עבען זא פערפאהרע, וויא מאן מיט יענען פערפוהר. (ג) אלס אליהו זיך נון זא אין געפאהר זאה מאכטע ער זיך אויף, אונד רייזטע, זיין לעבען צו רעטטען, נאך באר שבע אין יהודה. היר ליס ער זיינען בעדיהנטען, (ד) ער אבער מאכטע נאך איינע טאגרייזע אין דער וויסטע, ביס ער אן איינען וואכהאלדערבוים קאם, אונטער וועלכען ער זיך זעצטע. היר זעהנטע ער זיך נאך דעם טאדע. איך האבע לאנגע גענוג געלעבט, עוויגר! זאגטע ער, נימם מיר נון מיין לעבען, איך בין דאך ניכט בעססער אלס מיינע פארפאהרען. (ה) היררויף לעגטע ער זיך, אונטר דעם וואכהאלדער בוימע, נידער, אונד שליף איין. אבער זיה! דא קאם איין ענגעל גאטטעס, בעריהרטע איהן, אונד שפראך: אויף, איסס! (ו) ער שויטע אויף, אונד וואר צו זיינעם קאפפע איינען אויף קאהלן געבאקנען קוכען

רש״י

יט (ב) כה יעשון אלהים כמו שעשית לנביאי הבעל: (ד) רותם. ויני״ברא בלע״ז, (והוא געגעוור״ע, בל״א וואכהאלדר שטרויך: ויאמר רב. סגי לי ארכא עד קיימתי הכא מטרף כדין: (ו) רצפים.

באור

יט (ב) כה יעשון אלהים וכה יוסיפון, דרך שבועה כמו כה יעשה אלהים לי וכה יוסיף, ואמר בלשון רבים, כי דעתה אל האלהי׳ שהית׳ עובדת הבעל והאשר׳. (מדברי הרד״ק). (ג) וירא ויקם, ראה עצמו בסכנ׳, והלך ונמלט על נפשו (מהר״ל). (ד) רתם, וייניברא [שעגעווי׳ רע] בלע״ז (רש״י). והו׳ [וואכהאלדר] בל״א.

קוכען אונד איינע פֿלאַשע מיט וואַססער
געוואַהר, ער אַס, טראנק, אונד לעגטע
זיך ווידער נידער · (ז) דא ערשין דער
ענגעל גאָטטעס צום צווייטען מאַל,
בעריהרטע איהן, אונד שפראַך: אויף,
איסס! דען דוא האַסט נאָך איינע וויטע
רייזע פֿאָר · (ח) ער שטאַנד אַלזאָ
אויף, אַס, טראַנק, אונד גינג, דורך
דיזע מאלצייט, געשטערקט, פֿירציג
טאַגע אונד פֿירציג נעכֿטע הינדורך,
בים ער אַן דען געטטליכֿען בערג חורב
קאַם · (ט) היר גינג ער אין איינע
העהלע, אונד איבערנאַכטעטע דאַ-
זעלבסט · דאַ וואַרד איהם דאז וואָרט
דעס עוויגען, עס שפראַך: וואס ווילסט
דוא היר, אליהו? (י) ער אַנטוואָר-
טעטע: איך אייפֿערטע פֿיר דיך,
עוויגער, גאָטט צבאות! דען דיא קינדער
ישר׳ האַבען דיינען בונד פֿערלאַססען,
דיינע אַלטערע אום געריססען, דיינע
פראָפֿעטען מיט דעם שווערדע ער-
שלאַגען; נון בין איך אלליין נאָך איבריג,
אבער אויך מיר שטעהען זיא נאָך דעם
לעבן · (יא) דאַ שפראַך עס: געה
הערויס, שטעללע דיך אויף דען בערג
פֿאָר דען עוויגן · אונד זיה! דאַ צאָג דיא
ערשיינונג גאָטטעס פֿאָרבייא: איין
שטאַרקער, געוואַלטיגער שטורם, דער
בערגע צערשטיבט אונד פֿעלזען צער-
שפליטטערט, גינג פֿאָר דער ערשיינונג
הער; דער עוויגע ערשין ניכֿט אים
שטורם · נאַך דעם שטורם ערפֿאָלגטע
איין

רְצָפִים וְצַפַּחַת מָיִם וַיֹּאכַל
וַיֵּשְׁתְּ וַיָּשָׁב וַיִּשְׁכָּב׃ (ז) וַיָּשָׁב
מַלְאַךְ יְהוָה ׀ שֵׁנִית וַיִּגַּע־בּוֹ
וַיֹּאמֶר קוּם אֱכֹל כִּי רַב מִמְּךָ
הַדָּרֶךְ׃ (ח) וַיָּקָם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֶּה
וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד
הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב׃ (ט) וַיָּבֹא־
שָׁם אֶל־הַמְּעָרָה וַיָּלֶן שָׁם וְהִנֵּה
דְבַר־יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־
לְּךָ פֹה אֵלִיָּהוּ׃ (י) וַיֹּאמֶר קַנֹּא
קִנֵּאתִי לַיהוָה ! אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
כִּי־עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ
הָרְגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי
וַיְבַקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃
(יא) וַיֹּאמֶר צֵא וְעָמַדְתָּ בָהָר
לִפְנֵי יְהוָה וְהִנֵּה יְהוָה עֹבֵר וְרוּחַ
גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים
וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים לִפְנֵי יְהוָה לֹא
בָרוּחַ יְהוָה וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ
לא

רש"י

פחמי'· וכן ובידו רצפה (ישעי' ו' ו'): (ט) אל המערה· היא נקרת צור שעמד
בה משה (שמות ל"ג כ"ב): (י) את מזבחותיך הרסו· במות יחיד הנעשות
לשם שמים שהרי מזבח בית הבחירה בירושלים היה: (יא) ורוח גדולה· משריית
מלאכי רוחה: רעש· משריית מלאכי זיעה: (יב) אש

לֹא בָרַעַשׁ יְהוָה׃ (יב) וְאַחַר
הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ יְהוָה וְאַחַר
הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה׃
(יג) וַיְהִי ׀ כִּשְׁמֹעַ אֵלִיָּהוּ וַיָּלֶט
פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד פֶּתַח
הַמְּעָרָה וְהִנֵּה אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר
מַה־לְּךָ פֹה אֵלִיָּהוּ׃ (יד) וַיֹּאמֶר
קַנֹּא קִנֵּאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
כִּי־עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ
הָרְגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי
וַיְבַקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃
(טו) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו לֵךְ שׁוּב
לְדַרְכְּךָ מִדְבַּרָה דַמָּשֶׂק וּבָאתָ
וּמָשַׁחְתָּ אֶת־חֲזָאֵל לְמֶלֶךְ עַל־
אֲרָם׃ (טז) וְאֵת יֵהוּא בֶן־נִמְשִׁי
תִּמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־
אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה
תִּמְשַׁח לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ׃
(יז) והיה

רש"י

(יב) אש · משריית מלאכי אישא : קול דממה דקה · קל דמשבחין בחשאי · אבל בנביאי הבעל אומר דממה וקול אשמע (איוב ד' ט"ז) דממה היתה לשבח · ואני שמעתי קול השבח ומתו' דממ' דיטו"שימנט בלע"ז (ליזע) ואין שומעין הקול ממש : (יג) וילט פניו · וכריך אפוהי וכן הוא אומר לוטה בשמלה (שמואל א' כ"א ט') : (טז) תמשח לנביא תחתיך · אי אפשי בנביאותך מאחר שאתה מלמד קטיגוריא על בני :
(יז) ימית

איין ערדבעבען ; דער עוויגע ערשין ניכט
אים ערדבעבען · (יב) הינטערם ערד־
בעבען קאַם איין פֿייער ; דער עוויגע
ערשין ניכט אים פֿייער · נאַך דעם פֿייער
ליס זיך איין לייזעס , זאַנפֿטעס זויזען
הערן, (יג) אונד אלס אליהו דיזעס פֿער־
נאַהם, היללטע ער דאז געזיכט אין זיינען
מאַנטעל, גינג הינאויס, אונד שטעללטע
זיך אַן דען איינגאַנג דער העהלע · דאַ
רעדעטע איהן איינע שטיממע אן : וואס
װיללסט דוא היר , אליהו ? (יד) ער
אנטוואָרטעטע אבערמאַלס : איך
אייפֿערטע פֿיר דיך , עוויגער , גאָטט
צבאות ! דען דיא קינדער ישראל האבען
דיינען בונד פֿערלאַסען , דיינע אלטערע
איינגעריססען , דיינע פּראָפֿעטען מיט
דעם שווערד ערשלאַגען ; נור איך
אלליין בין נאַך איבריג , אונד אויך מיר
שטעהען זיא נאַך דעם לעבען · (טו) דאַ
שפּראַך דער עוויגע צו איהם : געה דורך
דיא וויסטע ווידער צוריק , נאַך דמשק ,
אונד זאַלבע , וואַן דוא דאַזעלבסט אן
געקאָממען ביסט , דען חזאל צום קעניג
איבער ארם · (טז) אויך זאַלבע יהוא
זאָהן נמשי'ס צום קעניג איבער ישראל ,
אונד אלישע זאָהן שפט'ס אויס אבל
מחולה וויהע צום פּראָפֿעטען אן דיינר
שטעללע

באור

(טו) לדרכך מדברה דמשק , מדבר דמשק לא היה דרכו , אלא אמר לו לך לדרכך ותקח מדרך הזה דרך המדבר דמשק , למשוח חזאל מלך ארם · (מדברי הרד"ק) ·
(יט) והוא

שטעללע · (יז) ווער נון דעם שווערדע
הזאל'ס ענטגעהעט , דען ווירד יהוא
טערטען , אונד ווער דעם שווערדע
יהוא'ס ענטגעהט , ווירד דורך אלישע
אומקאָממען · (יח) דען איך וויללאין
ישראל נור זיבען טויזענד מאן איבריג
לאַססען , דיאיעניגען נעמליך , דיא ניכט
פאָר בעל געקניעט האַבען , אונד
דערען מונד איהן ניכט קיסטע ·
(יט) אליהו רייזטע נון פאָן דאַ וועג ,
אונד טראַף אלישע זאָהן שפטאַן , עבען
אלס ערפפלינטע ; צוועלף יאך רינדער
גינגען פאָר איהם הער , אונד ער וואַר
בייא דעם צוועלפטען · דאַ גינג אליהו צו
איהם הין , אונד וואַרף זיינען מאַנטעל
אום איהן · (כ) דיזער פערלים זאַ
גלייך דיא רינדער , ליף אליהו נאַך ,
אונד זאַגטע : ערלויבע מיר נור מיינען
פאַטער אונד מיינע מוטטער צו קיססען ,
דאַן וויל איך דיר נאַכפאָלגען · יענער
ערווידערטע : געה צוריק , וואס טהאַט
איך דיר דען ? (כא) אלישע אבער
קעהרטע אום , נאַהם איין פאַאַר
רינדער , שלאַכטעטע זיא , אונד קאָכטע
דאז פלייש מיט דעם האָלץ דער
געשיררע אן דען רינדערן , אונד זעצט
עס דען לייטען צו עססען פאָר · אלס דאן
פאָלגטע ער אליהו נאַך , אונד וואַרד
זיין בעדיהנטער ·

(יז) וְהָיָה הַנִּמְלָט מֵחֶרֶב חֲזָאֵל
יָמִית יֵהוּא וְהַנִּמְלָט מֵחֶרֶב יֵהוּא
יָמִית אֱלִישָׁע : (יח) וְהִשְׁאַרְתִּי
בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל־
הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לַבַּעַל
וְכָל־הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא־נָשַׁק לוֹ :
(יט) וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־
אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט וְהוּא חֹרֵשׁ
שְׁנֵים־עָשָׂר צְמָדִים לְפָנָיו וְהוּא
בִּשְׁנֵים הֶעָשָׂר וַיַּעֲבֹר אֵלִיָּהוּ
אֵלָיו וַיַּשְׁלֵךְ אַדַּרְתּוֹ אֵלָיו :
(כ) וַיַּעֲזֹב אֶת־הַבָּקָר וַיָּרָץ אַחֲרֵי
אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶשְּׁקָה־נָּא לְאָבִי
וּלְאִמִּי וְאֵלְכָה אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר לוֹ
לֵךְ שׁוּב כִּי מֶה־עָשִׂיתִי לָךְ :
(כא) וַיָּשָׁב מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־
צֶמֶד הַבָּקָר וַיִּזְבָּחֵהוּ וּבִכְלִי
הַבָּקָר בִּשְּׁלָם הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לָעָם
וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אֵלִיָּהוּ
וַיְשָׁרְתֵהוּ :

באור

(יט) והוא , (חרש) בשני העשר , רוצה לאמר בצמד בקר האחרון · (כ) אשקה נא לאבי ולאמי , כדרך בני אדם מימי קדם לנשק זה את זה , בהפרדם איש מעל אחיו ·

רש"י

(יז) ימית אלישע · לא מצינו שהמית אלא ארבעים ושנים ילדים על ידי הדובים ביריחו (מלכי' ב' ב' כ"ה) : (כ) לך שוב · מאחרי : כי מה עשיתי לך · שתבא אחרי : (כא) בשלם הבשר · בישל להם את הבשר · כך פירשו דונ"ש ומנחם וכן תירגמו יונתן בשתי